

Asia: U 57/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä eurooppalaiseen maatalous- ja elintarvikesektorin..., pe 5.12.2025 klo 9.00 (U 57/2025 vp)

Eduskunta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Matti Pastell

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Eurooppaan ollaan perustamassa maatalous- ja elintarvikesektorin digitaali-infrastruktuurikonsortiota (European Digital Infrastructure Consortium for Agri-Food, jäljempänä EDIC for Agri-Food). Perustettavan EDIC for Agri-Foodin tarkoituksena on edistää yhteistä, rajat ylittävää digitaalista ja datainfrastruktuuria maatalous- ja elintarvikesektoreilla. U-kirjeessä esitetään Suomen liittymistä EDIC for Agri-Foodiin perustajajäsenenä. Perustajajäsenyys oikeuttaa osallistumaan infrastruktuurin perusrakenteiden suunnitteluun ja rakentamiseen sekä alkuvaiheessa EU-komission osoittamaan mittavaan rahoitukseen.

Luonnonvarakeskus on toiminut aktiivisesti EDIC for Agri-Foodin tavoitteiden muotoilussa sekä ensimmäisen vaiheen toteutusta tukevan AgriFood Data Infrastructure and Services (AFDIS) -hankkeen suunnittelussa.

Tällä lausunnolla esitetään Luonnonvarakeskuksen näkemys EDIC for Agri-Foodin jäsenyydestä.

2 Lausunto

EDIC for Agri-Foodin tavoitteena on vauhdittaa Euroopan maatalous- ja elintarvikejärjestelmien digitaalista kehitystä rakentamalla kestävä, yhteentoimivaa, turvallista ja tekoälyvalmista infrastruktuuria. Luonnonvarakeskus näkee tavoitteet erittäin tärkeinä maatalouden digitalisaation ja sektorin kilpailukykyyn edistämiseksi. Luonnonvarakeskus uskoo, että Suomen jäsenyys EDIC for Agri-Foodissa mahdollistaa yhteisten eurooppalaisten digitaalisen infrastruktuurin yhteensopivuuden suomalaisten ratkaisujen kanssa.

Luonnonvarakeskuksen rooli EDIC for Agri-Foodin toiminnassa tukee Luonnonvarakeskuksen tehtävää edistää uudistuvien luonnonvarojen kestäväään käyttöön perustuvaa kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan sekä hyvinvoinnin ja maaseudun elinvoimaisuuden edistämistä. Luonnonvarakeskus uskoo, että EDICin jäsenenä toiminen nostaa merkittävästi Luonnonvarakeskuksen, Ruokaviraston sekä Suomalaisten yritysten mahdollisuutta saada tutkimus- ja kehitysrahoitusta Digitaalinen Eurooppa ja Horisontti Eurooppa rahoitusohjelmista U-kirjeen asiakohdan "5.3 Taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset" mukaisesti. Tämä lisäksi EDIC-yhteistyö lisää maiden väliseen yhteistyöhön pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta.

Luonnonvarakeskus on ollut mukana suunnittelemassa EDIC for Agri-Foodin ensimmäisen vaiheen toteutusta tukevaa AFDIS-hanketta. Hanke mahdollistaa suomalaisten maatalouden tietojärjestelmien ja ympäristöolosuhteiden asettamien vaatimusten huomioimisen eurooppalaisen digitaalisen maatala ID:n kehittämisessä ja siihen perustuvien, muun muassa tekoälyä hyödyntävien

käyttötapausten kehittämisessä ja testaamisessa. Lisäksi suomalaisten aineistojen käyttäminen, yksityisyyden suojaa ja datan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen, eurooppalaisten tekoälyratkaisujen kehittämisessä mahdollistaa tekoälyratkaisujen toimivuuden myös Suomen olosuhteissa. Toteutuessaan hanke vahvistaa Luonnonvarakeskuksen roolia eurooppalaisena tutkimuslaitoksena.

EDIC for Agrifoodin toisen vaiheen aikana käynnistetään uusia monikansallisia kehityshankkeita, jotka käyttävät eurooppalaisia data-avaruuden luottamusympäristöjä ja digitaalista maatala ID:tä datan turvalliseen ja luvitettuun hyödyntämiseen sektorilla. Erityisesti kehityskohteina ovat tekoälypohjaiset ratkaisut riskienhallinnassa, tuotannon optimoinnissa ja ilmastomuutokseen sopeutumisessa. On odotettavissa, että Euroopan laajuiset tekoälyratkaisut mm. maatalouden kestävyysindikaattoreiden seurannassa tulevat joka tapauksessa jäsenmaiden käyttöön.

Tekoälymallien luotettava toiminta Suomessa voidaan varmistaa ainoastaan osallistumalla mallien kehitykseen. EDIC for Agri-Food tulee toimimaan aktiivisesti data-aineistojen monipuolisessa hyödyntämisessä, tekoälymallien kehityksessä sekä tutkimusrahoituksen hankinnassa. Maatalouden digitalisaation edistäminen on Euroopan komission tärkeä painopiste ja maatalous- ja elintarvikeala (Agri-Food) on esimerkiksi yksi Euroopan komission "Tekoälyn soveltamisstrategian" (COM/2025/723 final) kymmenestä lippulaivasektorista ja yksi 14:sta GENAI4EU aloitteen sovellusalueesta, jolla tuetaan generatiivisten tekoälyratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa Euroopan teollisissa ekosysteemeissä.

Luonnonvarakeskus kannattaa Suomen liittymistä perustajajäseneksi EDIC for Agri-Foodiin, sekä ennen sen virallista perustamista EDIC for Agri-Foodin toimintaa käynnistävään ranskalaiseen yhdistykseen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Eurooppaan ollaan perustamassa maatalous- ja elintarvikesektorin digitaali-infrastruktuurikonsortioon (European Digital Infrastructure Consortium for Agri-Food, jäljempänä EDIC for Agri-Food). U-kirjeessä esitetään Suomen liittymistä EDIC for Agri-Foodiin perustajajäsenenä. Luonnonvarakeskus uskoo, että Suomen perustajajäsenyys EDIC for Agri-Foodissa mahdollistaa yhteisten eurooppalaisten digitaalisen infrastruktuurin yhteensopivuuden suomalaisten ratkaisujen kanssa. Lisäksi suomalaisten aineistojen käyttäminen, yksityisyyden suojaa ja datan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen, eurooppalaisten tekoälyratkaisujen kehittämisessä mahdollistaa tekoälyratkaisujen toimivuuden myös Suomen olosuhteissa. Luonnonvarakeskus näkee tavoitteet erittäin tärkeinä maatalouden digitalisaation ja sektorin kilpailukyvyn edistämiseksi.

Luonnonvarakeskus kannattaa Suomen liittymistä perustajajäseneksi EDIC for Agri-Foodiin, sekä ennen sen virallista perustamista EDIC for Agri-Foodin toimintaa käynnistävään ranskalaiseen yhdistykseen.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

3.12.2025

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 03.12.2025 klo 12:30:49.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Kim Kaustell, Matti Pastell

Matti Pastell, Liisa Pesonen, Kim Kaustell

Liitteet:

Tiedoksi: